

# Als Europa verliest

*Hoe de slag om AI de wereldorde verandert*

Daan Juijn, Stan van Baarsen, Judith Dada,  
Maximilian Negele, Lily Stelling, Philip Fox,  
Alex Petropoulos en Michiel Bakker

Tekstredactie door Tom Chivers

Vertaald door Bart Gravendaal

**POM**  
P R E S S

Dit essay verscheen in juni 2026 op europe2031.ai

Oorspronkelijke tekst © 2026 Daan Juijn, Stan van  
Baarsen, Judith Dada, Tom Chivers, Maximilian Negele,  
Lily Stelling, Philip Fox, Alex Petropoulos en Michiel  
Bakker

Nederlandse vertaling © 2026 Bart Gravendaal /  
POM.press (een imprint van Maven Publishing BV)

Voorwoord © 2026 Joris Luyendijk

pom.press  
europe2031.ai

Omslag Kent de Bruin  
Binnenwerk Coco Bookmedia  
Beeldbewerking DPS PrePress Studio  
Drukwerk Wilco

ISBN boek 978 94 655 2046 9  
ISBN e-boek 978 94 655 2083 4  
NUR 801

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag  
worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door  
middel van druk, fotokopie of op welke wijze en/of door welk  
ander medium ook, zonder voorafgaande toestemming van  
de uitgever. Gebruik voor tekst- en/of datamining is niet  
toegestaan.

# Inhoud

|                                         |            |
|-----------------------------------------|------------|
| VOORWOORD JORIS LUYENDIJK               |            |
| <b>Kan dit waar zijn?</b>               | <b>9</b>   |
| 1 PROLOOG                               |            |
| <b>Hoe Europa hier is aangeland</b>     | <b>19</b>  |
| <i>januari 2025 tot juli 2026</i>       |            |
| 2 SCENARIO                              |            |
| <b>De vijf jaar die voor ons liggen</b> | <b>53</b>  |
| <i>augustus 2026 tot maart 2031</i>     |            |
| 3 EPILOOG                               |            |
| <b>Hoe het had kunnen zijn</b>          | <b>125</b> |
| <i>juni 2034</i>                        |            |

*De huidige ontwikkeling van AI vraagt om de meest ambitieuze politieke agenda in de geschiedenis van naoorlogs Europa. Als we daar nu niet aan beginnen, verliest Europa het vermogen om zijn eigen toekomst te bepalen. Dan komen we economisch en politiek langs de zijlijn te staan, met waarden die we niet kunnen verdedigen, sociale voorzieningen die we niet langer kunnen betalen, risico's die we niet kunnen afwenden, en een Unie die niet kan standhouden.*

VOORWOORD

# Kan dit waar zijn?

Joris Luyendijk

‘Het sloeg in als een bom.’ Dat appt Steven Everts van het EU Institute for Security Studies, een Parijse denktank met veel invloed in Brussel, als ik hem vraag naar de impact binnen de EU-bubbel van dit toekomstscenario.

Bij mij ging het ook zo, bij de online verschijning in juni van dit jaar. Ik lees al een halve eeuw boeken maar zelden heb ik een tekst zo vaak even weg moeten leggen. En voor het eerst sinds ik vijftien jaar geleden de banken in Londen bestudeerde, bekreep me opnieuw de angst: dit kan niet waar zijn. Toch?

Soms moest ik dit boek even wegleggen, gewoon om een nieuwe gedachte te overdenken:

‘De Verenigde Staten proberen Europa niet te vernietigen. Ze proberen China te verslaan in een race die zij als existentieel beschouwen.’ Dat is Europa als *collateral damage*, zo van: toch jammer dat we Europa kapot moesten maken om te winnen van China, maar ja, *win a few, lose a few*.

Soms stopte ik met lezen om bijvoorbeeld deze geschreven passage aan te strepen, als de hoofdpersoon terugkijkt op de ondergang van Europa in 2031: ‘We lieten het gebeuren. We hielden onszelf voor dat het niet te doen was, gingen naar huis en lieten het gebeuren. En ik ben daar zo fucking kwaad over, op ons allemaal. Er was een kans en we hebben het niet eens geprobeerd.’ Wie zei dat je moeilijke woorden nodig hebt om een punt te maken?

Regelmatig las ik iets waar ik nog nooit zo over had nagedacht. ‘De brexit is uiteindelijk toch voor één ding goed geweest: ze kunnen nu gemakkelijker bilaterale AI-overeenkomsten sluiten met Washington.’ En pijnlijk vaak trof ik een analyse die haaks staat op de mijne. Zo ben ik altijd gecharmeerd geweest van de Eurostack – dat we in Europa alles rond IT, AI en datacentra gewoon zelf gaan doen: ‘Gooi de Amerikanen eruit!’ Hierover zegt de hoofdpersoon, in 2034 terugkijkend op de onderwerping en kolonisatie door Amerika van Europa: ‘De mensen van Eurostack wilden hun eigen ideaal opbouwen, maar ze waren

tien jaar te laat. Ik heb ze gezegd dat we, realistisch gezien, niet alle datacentra zelf konden bouwen. Maar niemand wilde de politicus zijn die die zin moest uitspreken. Het was te vernederend.'

Maar het vaakst onderbrak ik het lezen omdat ik mentaal op adem moest komen. Ik wil zo graag dat dit toekomstscenario niet waar is. Al jaren lees je over het gevaar dat Europa haar soevereiniteit ofwel de zeggenschap over de eigen toekomst verliest; dat Europeanen dan niet langer hun eigen lot kunnen bepalen omdat we geen macht en dus handelings- en onderhandelingsruimte meer hebben. Ik had geen idee dat volgens sommige goed ingevoerde mensen dit al in 2031 zover is.

Het is zo moeilijk je een situatie voor te stellen waarin Europa wordt vermorzeld in de machtsstrijd tussen Amerika en China, en enkel nog afschuwelijke opties heeft: doen wat China zegt, doen wat Amerika zegt, of niks doen en voor straf verpletterd worden door beide grootmachten.

Ook dit is nog abstract. Als je wil invoelen hoe het einde van Europa als zelfstandig continent zich zou kunnen ontvouwen, heb je personages nodig met wie je kunt meeleven. Dat maakt dit boek zo'n nuttig venster op onze toekomst. Dit scenario is zodanig goed opgeschreven, en volgt zo logisch voort uit de huidige ontwikkelingen. Het heeft zelfs een paar best goede grappen.

De auteurs van dit boek horen tot de absolute wereldtop van de AI. Ze kunnen morgen een vet betaalde baan in Silicon Valley nemen. Maar deze Europese patriotten weigeren zich over te geven. Daarom schreven ze dit toekomstscenario dat leest als een spannende roman. Zoals ze zelf zeggen: je moet de absolute urgentie niet alleen snappen, je moet het voelen, ‘in je botten’.

In juni van 2026 ging dit boek als scenario online, en inmiddels is de eerste waarschuwing al uitgekomen: het Witte Huis heeft inderdaad Europese bedrijven en overheden uitgesloten van het nieuwste AI-model. Daardoor lopen wij nu levensgevaarlijk achter op het gebied van cybersecurity.

Tegelijk zullen de auteurs van dit boek als eersten erkennen en benadrukken dat zij niet de wijsheid in pacht hebben, noch een glazen bol bezitten: dit boek is geen precieze toekomstvoorspelling. Het is een scenario waarbij de huidige ontwikkelingen naar de komende jaren worden doorgetrokken. De auteurs willen niet dat Europa nu precies uitvoert wat zij zeggen. Ze willen dat Europeanen onder ogen zien dat onze bedrijven, veiligheidsdiensten en cybersecurity-afdelingen mogelijk al heel snel niet meer kunnen beschikken over de beste AI en robotica die er beschikbaar is. En wat dit betekent.

Stel dat het Chinese en Amerikaanse bedrijfs-

leven en leger wél over elektriciteit beschikken, en wij in Europa niet. Dan ben je dus weg. Met tweederangs technologie kunnen onze bedrijven de concurrentiestrijd met Amerikaanse en Chinese bedrijven nooit winnen. Ons leger heeft geen kans tegen een vijand met superieure technologie. En dan is er de cybersecurity: de IT-systemen van onze overheid en bedrijfsleven waren al behoorlijk kwetsbaar. Met steeds betere AI kun je echt ieder gat vinden.

We moeten in Europa begrijpen welke kolossale risico's we nemen met een houding van 'business as usual' en 'het zal wel loslopen'. We moeten inzien op welke termijn dit speelt. De instorting van ons hele Europese sociale model – omdat onze economie door Amerikaanse en Chinese technologie die wij niet krijgen wordt weggevaagd – dreigt niet ergens 'over enkele tientallen jaren' of ten tijde van 'de generatie van onze kleinkinderen'. Nee, 2031 is om de hoek.

Gelukkig, benadrukken de auteurs, hebben we ons lot nog een jaar of wat in eigen hand.

'Hoe is het nu in de Brusselse bubbel?' apte ik een tijdje later aan Steven Everts van het EU Institute for Security Studies. Het scenario sloeg dus in als een bom, omdat het zo begrijpelijk en spannend was opgeschreven. Opeens hadden de AI-nerds bij het Europees parlement, de Europese

Commissie, de nationale parlementen, de ministeries en grote bedrijven een digitale tekst die ze konden geven aan hun leidinggevendenden – die veel minder van AI weten en snappen. Aldus bereikten de auteurs deze zomer een deel van hun doel: meer beleidsmakers zagen in dat China en Amerika in een soort technologiewedloop zitten, hoe snel de wedloop gaat en hoe die binnenkort nog gaat versnellen, dat de winnaar van de wedloop instrumenten krijgt om de rest van de wereld verregaand te domineren, dat Europa bij deze wedloop niet eens meedoet, maar dat we nog een kans hebben als we allemaal in beweging komen.

Maar wat gebeurde er vervolgens?

‘Tja,’ antwoordde Everts. ‘Zoveel rapporten hier. Je moet continu blijven duwen en trekken.’

Het is daarom nu nodig dat na de Brusselse bubbel ook de publieke opinie in Europa doordrongen raakt van wat er op het spel staat.

Dit vereist allereerst dat de traditionele nieuwsmedia andere journalistieke keuzes gaan maken. In de week dat ik dit schrijf heeft weer iemand een nieuwe politieke partij opgericht, en dat is bij de meeste kranten, journaals en achtergrondprogramma's het belangrijkste politieke nieuws. En daarbij is niet de vraag: gaat deze politieke partij dan de maatregelen nemen die nodig zijn om de vrijheid, veiligheid en welvaart van